

İSLÂM HUKUKU ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Sayı: 8
Nisan 2006

www.islamhukuku.com
www.islamhukuku.org
www.islamhukuku.net

ISSN 1304-1045

İSLAM HUKUKU ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

islamhukuku.com islamhukuku.org islamhuku.net
 مجلة البحوث الفقهية الإسلامية
 Journal of Islamic Law Studies
 Sayı / Number / العدد : 8 Yıl / Year / السنة : 2006
 Nisan ve Ekim aylarında yılda iki sayı çıkar. Hakemlidir

Sahibi / Publisher / صاحبها

Mustafa ÖZDEMİR

Mehir Vakfı Genel Başkanı / General Director of Mehir Wakfi / رئيس الوقف

Editör / Editor-in-chief / رئيس التحرير

Prof.Dr. Saffet KÖSE

Editör Yardımcısı / Associate editor / مساعد رئيس التحرير

Doç. Dr. Muharrem Kılıç

Yayın Kurulu / Editorial Board / هيئة التحرير

Prof.Dr. Halil İbrahim ACAR - Dr. Ahmet AKMAN - Y.Doç.Dr. Abdüsselam ARI - Prof.Dr. Nasi ASLAN - Y.Doç.Dr.Tevhit AYENGİN - Dr. Tuncay BAŞOĞLU - Doç.Dr. Murteza BEDİR - Y. Doç.Dr. Recep CİCİ - Dr. A. Hakan ÇAVUŞOĞLU - Prof.Dr. Şamil DAĞCI - Prof.Dr. Nihat DALGIN - Doç.Dr. Sabri ERTURHAN - Prof.Dr. H. Tekin GÖKMENOĞLU - Doç.Dr. H. Mehmet GÜNAY - Y. Doç.Dr. Menderes GÜRKAN - Dr. Hasan HACAK - Doç.Dr. Abdurrahman HAÇKALI - Doç.Dr. Abdullah KAHRAMAN - Doç.Dr. Cengiz KALLEK - Y. Doç.Dr. Ali KAYA - Dr. Hüseyin KAYAPINAR - Doç.Dr. Muharrem KILIÇ - Prof.Dr. Ferhat KOCA - Doç.Dr. İsmail KÖKSAL - Doç.Dr. Şükrü ÖZEN - Dr. Ali İhsan PALA - Dr. Ali PEKCAN - Y.Doç.Dr. İzzet SARGIN - Y.Doç.Dr. Haluk SONGUR - Dr. Osman ŞAHİN - Doç.Dr. Hasan TANRIVERDİ - Doç.Dr. Talip TÜRCAN - Dr. Mustafa YAYLA - Prof.Dr. Mustafa YILDIRIM - Y.Doç.Dr. Kemal YILDIZ - Dr. Yaşar YİĞİT

Danışma – Bilim Kurulu / Advisory – Scientific Board / الهيئة الإستشارية - العلمية

Prof.Dr. Hamza AKTAN - Prof.Dr. Vecdi AKYÜZ - Prof.Dr. H. Yunus APAYDIN - Prof.Dr. Fahrettin ATAR - Doç.Dr. İ. Hakkı AYDIN - Prof.Dr. M. Akif AYDIN
 Prof.Dr. Ali BAKKAL - Prof.Dr. Mustafa BAKTIR - Prof.Dr. Ali BARDAKOĞLU - Prof.Dr. Abdülaziz BAYINDIR - Prof.Dr. Faruk BEŞER - Prof.Dr. İbrahim ÇALIŞKAN - Prof.Dr. Orhan ÇEKER - Prof.Dr. Hamdi DÖNDÜREN - Prof.Dr. İ. Kâfi DÖNMEZ - Prof.Dr. Celal ERBAY - Prof.Dr. Mehmet ERDOĞAN - Prof.Dr. Mehmet ERKAL - Prof.Dr. Osman ESKİCİOĞLU - Prof.Dr. Beşir GÖZÜBENLİ - Prof.Dr. Hasan GÜLEÇ - Prof.Dr. Hayreddin KARAMAN - Prof.Dr. Muhsin KOÇAK - Prof.Dr. Salim ÖĞÜT - Doç.Dr. Ahmet ÖZEL - Prof.Dr. Mehmet ŞENER - Prof.Dr. Salih TUĞ - Prof.Dr. Mustafa UZUNPOSTALCI - Prof.Dr. Davut YAYLALI - Prof.Dr. Y. Vehbi YAVUZ

Kitap Tanıtımı/ Book Review / الكتب □ حو

Dr. A. Hakan ÇAVUŞOĞLU

Özetler/ Summaries/ ملخصات

Y.Doç.Dr. Haluk SONGUR

Yazı İşleri Müdürü/Editorial assistant

Hasan TÜRK

e-mail: saffetkose@selcuk.edu.tr

ISSN 1304-1045

Kapak: Muhittin OKUMUŞLAR

Yayın İlkeleri

- 1- Dergide yayımlanması istenen yazılar İslam Hukuku ile ilgili olmalıdır: İslam hukuku ile ilgili çağdaş bir problem, İslam hukuk tarihi, edebiyatı, son dönem, daha önce yaşamış ya da çağdaş İslam hukukçularının ve eserlerinin tanıtımı, önceki fukahanın yazmış oldukları risalelerin neşri ve tercümesi, sempozyum ve tez değerlendirmeleri vb. konularda olmalıdır.
- 2- Araştırma ilmî metotlara uygun olmalıdır.
- 3- Araştırmaya İngilizce veya Arapça özet eklenmelidir.
- 4- Araştırmalar hakemlerin (en az iki hakem) olumlu görüşünden sonra yayımlanır.
- 5- Dergide yayımlanan yazıların dil ve içerik bakımından sorumluluğu yazarlarına aittir.
- 6- Yayımlanmayan yazılar sahiplerine iade edilmez.

Principles and Regulations For Publication

- 1- Research submitted for publication, should be based on Islamic jurisprudence
- 2- Research should concentrate on issues,
 - questions and contemporary problem,
 - history of Islamic jurisprudence,
 - its literature,
 - past and contemporary Islamic legists, dealing with Islamic subjects, with their works,
- critical publications and translations of treatises (unpublished manuscripts) of the past Islamic legists / jurists about various subjects,
 - notes on symposiums, conferences, congresses or theses etc.
- 3- Research should be followed scientific methods.
- 4- A satisfied abstract should be attached to the research to be translated into English or Arabic.
- 5- Researches should be arbitrated by Islamic legists/jurists according to methods which indicates principles and procedures of arbitration
- 6- The opinions expressed in the articles are solely those of the authors
- 7- Researches which not published, will not be returned.

قواعد النشر وشروطه

- 1- أن يكون البحث المراد نشره في المجلة مبنياً على الفقه الإسلامي
- 2- أن ينصب البحث على القضايا والمسائل والمشكلات المعاصرة المتعلقة بالفقه الإسلامي أو تاريخه أو أدبه أو التعريف بالفقهاء المتأخرين والمتقدمين والمعاصرين مع بيان إنجازاتهم العلمية أو تحقيق رسائل فقهاءنا القدامى وترجمتها أو تقييم المؤتمرات أو الرسائل الخ.
- 3- أن يوافق البحث على المناهج العلمية
- 4- أن يرفق بالبحث خلاصة مستوفية له لترجمتها إلى اللغة الإنجليزية أو العربية
- 5- تنشر البحوث بعد أن يتم التحكيم من قبل المتخصصين وفقاً لقواعد التحكيم
- 6- جميع المسؤوليات العلمية والقضائية للبحوث المنشورة في المجلة على مؤلفيها
- 7- البحوث التي لا تنشر لا تعاد لأصحابها

Adres / Address / العنوان :

Melike Hatun Çarşısı Kat: 2 No: 233 – KONYA

Tel: 0.332.352.13.45

Fax: 0.332.353.72.32

www.mehir.net

Mehir Vakfı Türkiye Gönüllü Teşekküller Vakfı ve IDSB Üyesidir.

Editör'den

İslam Hukuku Araştırmaları Dergisinin 8. sayısı ile karşınızdayız. Bu sayımızda da İslam hukukunun çeşitli meseleleriyle ilgili araştırmalar yer almaktadır. İlk yazıda Prof. Dr. Salim ÖĞÜT Kur'ân hükümlerinin bir kısmının mahalli olabileceği yönündeki Prof. Dr. M. Said HATİBOĞLU'nun düşüncelerini ele almakta ve sonuç olarak bu fikirlere karşı tezini sunmaktadır. Bu makalenin hakemlerinden Prof. Dr. Orhan ÇEKER hakem raporuna ek olarak kısa bir talik yazmıştır. Hakem raporlarını prensip olarak yayımlamamakla birlikte kendisinin faydalı olacağı ısrarı üzerine bu kısa yazı ilave edilmiştir. Prof. Dr. Yunus Vehbi YAVUZ *Maksadî Yorum* başlıklı yazısında Kur'an, hadis ve fıkıh metinlerini anlamada maksat unsurunun önemine dikkat çekmekte bu konudaki görüş ve tekliflerini okuyucu ile paylaşmaktadır. Necmettin KIZILKAYA *Hanefî Furû-ı Fıkıh Eserlerinde Fikhî Kâidelerin Uygulama Alanına Bir Örnek Olarak Bedâi'ü's-Sanâi'* adlı makalesinde kâidenin kavramsal tahlilini yapıp fikhî kâidelerin İslam hukukundaki yerine değindikten sonra kavâid ilminin tarihsel gelişim seyrini, kâideleştirme olgusuna zemin hazırlayan dönem, müstakil tedvin ve sonrası dönem olmak üzere üç başlıkta ele alıp fikhî kâidelerin müstakil kaynak oluşunu tartışmakta peşinden de Hanefî mezhebi ile ilgili en temel başvuru kaynaklarından birisi olan Kâsânî'nin Bedâi'ü's-sanâi' adlı eserini esas alarak fıkıh kaidelerinin alanlarını tespit edip örneklerle açıklama yoluna gitmektedir. Yrd. Doç. Dr. Hüseyin ESEN, *İslam Hukuku ve Uhrevî Sorumluluk* başlıklı makalesinde, İslam hukukunu diğer hukuklardan ayıran önemli özelliklerden birisine dikkat çekmekte. Bu bağlamda İslam hukukunun temelde dine dayanan bir hukuk sistemi olması sebebiyle kurallarının aynı zamanda dinî kurallar olma özelliğini de taşıdığına vurgu yapmakta ve bu çerçevede din, ahlak ve hukuk ilişkisini ele alarak bunların sonuçlarına yer vermektedir. Doç. Dr. Mustafa AVCI *İslâm'ın Ceza Hukukuna Katkısı* konulu çalışmasında İslâm hukukunun oluşum devri ile ilgili ilk dönem ve ilk iki kaynakla sınırlı olarak ceza hukukunun o günkü durumu ve İslâm'ın ceza hukukuna katkısı üzerinde durmaktadır. Prof. Dr. Mustafa UZUNPOSTALCI *İslâm Hukuku Açısından Ehliyet* başlıklı makalesinde bir şahıs olarak insanın, hem ibadetler noktasından Allâh ile hem de diğer şahıslarla münasebetleri açısından ehliyetini, yer yer mukayeseki olarak ele almakta bunun yanında suç sayılan fiil ile ehliyetin ilişkisine yer vermektedir. Dr. Hasan HACAĞ *İslam Hukukunda Yarı Aynî Hak (Hukûk) Kavramının Analizi* konulu makalesi yazarının ifadesiyle yarı aynî hak kategorisinin mahiyet ve türlerini inceleyen ilk çağdaş çalışma olarak değerlendirilebilecek bir özelliğe sahiptir ve İslam hukukunun bu konudaki kavramsal

örgüsünü ortaya koymaktadır. Yazarın konu etrafındaki tespitleri ve fikhî mirasımızı ele alırken dikkate alınmasını önerdiği hususlar İslam hukuku araştırmacıları için oldukça değerlidir. Dr. İsmail BİLGİLİ *İslâm Hukukunda Ma'dûm'un Satışı* konulu doktora tezini esas alarak hazırladığı bu makalesinde mevzu etrafındaki tartışmalara ve bu çerçevede günlük hayattaki bazı problemlere açıklık getirmektedir. Muhammet Ali DANIŞMAN *İslam Hukukuna Göre Evlilikte Kadının Velayeti* başlıklı makalesinde İslam Aile hukukunun önemli konularından birisini ele almakta bu çerçevede kadının veli olup olmayacağı konusu ile reşit kızların evliliğinde velinin rolünü mukayeseli olarak incelemektedir. Dr. Mehmet Ali YARGI *Günümüzdeki Mehir Uygulamaları ve İslâm Hukuku Açısından Değerlendirilmesi* başlıklı makalesinde önce mehrin İslâm hukukundaki yerini kısaca ele almakta peşinden günümüz Türkiye'sindeki mehir uygulamalarının nasıl yapıldığını genel hatlarıyla incelemekte ve bu uygulamaların İslâm Hukuku açısından değerlendirmesini yapmaya çalışmaktadır. Hasan ÖZER Osmanlı döneminin meşhur Hanefî Fakîhlerinden Molla Hüsrev'in şu ana kadar bilinmeyen fıkıh usûlüne ait bir risâlesini okuyucuların istifadesine sunmaktadır. Dr. Ali İhsan PALA Cuma namazı ile ilgili oldukça kadim bir tartışma konusunun ele alındığı eski Mısır müftüsü Muhammed Bahî el-Mutî'î (ö.1935)'nin risalesini okuyucularımızla buluşturmaktadır. Risalede köylerde Cuma namazının kılınıp kılınmayacağı ile bir yerde bir tek camide kılınması meselesi detaylı bir biçimde ele alınmaktadır. Hüseyin Mutâvi' et-TERTÛRÎ *Fıkıh Usûlcülerinin Sünnet'le İlgili Bâzı Meselelere Yaklaşımları* başlığıyla Dr. Ramazan ÖZMEN'nin tercümesini yaptığı makalesinde İslam hukukunun ikinci temel kaynağı sünnetin teşri'deki yeri ve fıkıh usulcülerinin konu etrafındaki görüşlerini ele almaktadır. Kitap tanıtımı, sempozyum ve konferanslar bölümünde de ilgi çekici yazıların yer aldığı bu sayının İslam hukuku alanındaki çalışmalara değerli katkılar sağlayacağını ümit ediyor zengin muhtevalı yeni sayılarda buluşmayı diliyoruz.

Prof. Dr. Saffet KÖSE